

Besluit van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Oldenzaal houdende regels omtrent Herdenkingstuin Oldenzaal

Het college van burgemeester en wethouders van Oldenzaal;
gelet op het bepaalde in artikel 160 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

vast te stellen de bij dit besluit behorende Opzet en criteria Herdenkingstuin Oldenzaal.

Herdenkingstuin Oldenzaal

Achtergrond

De verplaatsing van het Oldenzaalse herdenkingsmonument voor lokale oorlogsslachtoffers naar een passende locatie was aanleiding voor de aanleg van de Herdenkingstuin. In de Herdenkingstuin is door de uitwerking van verschillende burgerinitiatieven een bijzondere stilteplek ontstaan in het hart van Oldenzaal. Een binnentuin die bijna het hele jaar bloeit, met herdenkingsmonumenten en kunstwerken die herinneren aan met Oldenzaal verbonden oorlogsslachtoffers.

Locatie

Als locatie is gekozen voor een plek direct achter het stadhuis. Door de nieuwe inrichting is een sfeervolle verbinding ontstaan tussen het Plechelmusplein met het monumentale Michgoriushuis en de historische Markstraat.

Uitwerking project

De uitwerking van het project vond plaats door de gemeente Oldenzaal in samenwerking met initiatiefnemer de stichting Herdenkingstuin. Het Oversticht heeft een aantal ontwerpen voor de inrichting van de Herdenkingstuin gemaakt. Op basis van reacties vanuit een bewonersgroep is het voorkeursontwerp verder uitgewerkt tot een definitief ontwerp.

Burgerparticipatie

Dankzij inspanningen van de stichting Herdenkingstuin Oldenzaal werden bewoners enthousiast om mee te denken. Naast een herplaatsing van het herdenkingsmonument waren er wensen om planten uit de Bijbel te gebruiken en verwijzingen te maken naar de voormalige immunitetsgracht en de synagoge die ooit op deze plek stond.

Uitgangspunt

Vanuit de stichting is als uitgangspunt voor initiatieven vastgesteld dat in de tuin te plaatsen herdenkingsmonumenten gewijd moeten zijn aan met Oldenzaal verbonden groepen oorlogsslachtoffers. De cultuurhistorische verwijzingen en de kunstwerken moeten dit ondersteunen en een passende omlijsting vormen.

Inrichting Herdenkingstuin

In de Herdenkingstuin zijn de volgende initiatieven samengebracht:

- herdenkingsmonument voor alle Oldenzaalse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog
- herdenkingsmonument voor Joodse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog
- herdenkingsmonument voor slachtoffers Tweede Wereldoorlog vanuit de Sinti-gemeenschap
- verwijzingen naar Bijbelse planten
- verwijzing naar de voormalige middeleeuwse immunitetsgracht
- verwijzing naar de synagoge die ooit op deze plek stond

Een belevingspad loopt langs de herdenkingspunten en de verwijzingen naar de cultuurhistorie. De omtrek van de voormalige synagoge is op een subtiele manier zichtbaar gemaakt. Bij de herdenkingsplaquettes en -kunstwerken kunnen bezoekers stilstaan bij de Oldenzaalse oorlogsslachtoffers. Informatieborden vertellen meer over de achtergrond. De tuin is ingericht met beplanting met veelal Bijbelse en spirituele verwijzingen.

Opening

De Herdenkingstuin is officieel in gebruik genomen tijdens de Dodenherdenking van 4 mei 2015. Het Joodse monument is op 9 september 2015 onthuld. Dit bestaat uit een kunstwerk dat is gemaakt door kunstenaar Famke van Wijk. Naast het kunstwerk verwijzen twee stenen uit de oude synagoge en replica's van de plaquettes uit de stadhuis naar de Joodse geschiedenis van Oldenzaal. Op 21 november 2015 is een monument voor de slachtoffers vanuit de Sinti-gemeenschap, een kunstwerk van Berend Seiger, onthuld. Daarmee was de inrichting van de Herdenkingstuin voltooid.

Onderhoud

De gemeente Oldenzaal is verantwoordelijk voor het onderhoud van monumenten, kunstwerken en groen in de Herdenkingstuin.

Nieuwe aanvragen

In principe is de Herdenkingstuin voltooid. Aanvragen om herdenkingsmonumenten voor andere slachtoffers in de tuin te mogen plaatsen worden getoetst aan de hand van de volgende criteria:

- gezien de inrichting van de Herdenkingstuin is er nog plaats voor één nieuwe herdenkingsplaquette
- de Herdenkingstuin bevat voldoende kunst en verwijzingen naar de cultuurhistorie, hiervoor is geen ruimte meer
- aansluiting bij de aard van de herdenkingen in de tuin: het moet een groep met Oldenzaal verbonden oorlogsslachtoffers betreffen
- de herdenkingsplaquette moet in ontwerp en omvang aansluiten bij ontwerp en inrichting van de tuin
- de plaquette moet de achtergrond van de te herdenken groep duidelijk maken
- voor de plaquette mogen alleen duurzame materialen worden gebruikt (zoals natuursteen, metaal, keramiek) die aansluiten bij de overige in de tuin gebruikte materialen

Aanvragen voor het mogen plaatsen van een herdenkingsplaquette moeten worden ingediend bij en worden aan de bovenstaande criteria getoetst door de gemeente Oldenzaal. Deze vraagt daarbij de stichting Herdenkingstuin om advies.

Overweging

In de overweging is meegenomen dat de Herdenkingstuin een plek is voor contemplatie. De tuin moet rust uitstralen en mag dan ook niet te vol worden. De stichting Herdenkingstuin en de gemeente hebben daarom gezamenlijk vastgesteld dat de tuin voldoende kunst en verwijzingen naar de cultuurhistorie bevat en nog ruimte heeft voor één nieuwe herdenkingsplaquette.

Financiering nieuwe plaquettes

De gemeente Oldenzaal heeft geen financiële middelen beschikbaar voor nieuwe herdenkingsplaquettes. Aan initiatiefnemers wordt gevraagd hiervoor zelf zorg te dragen. Het onderhoud van een nieuwe plaquette valt onder het complete onderhoud van de Herdenkingstuin door de gemeente.

Plaatsing en onthulling nieuwe plaquettes

De plaatsing van een nieuwe plaquette gebeurt in overleg tussen initiatiefnemers, stichting Herdenkingstuin en gemeente. De onthulling vindt plaats op een passend moment, eveneens in overleg tussen de genoemde drie partijen.

Informatie en educatie

Meer informatie over de Herdenkingstuin is te vinden op de website van de gemeente Oldenzaal. Tourist Info Oldenzaal wijst bewoners en bezoekers van de stad op de Herdenkingstuin en verzorgt er rondleidingen door de stadsgidsen. Lokale scholen bezoeken de tuin ter ondersteuning van onderwijs over oorlog en vrede. Nieuwe inwoners vanuit verschillende achtergronden kunnen de tuin onder begeleiding bezoeken als onderdeel van hun integratie binnen de Oldenzaalse gemeenschap.

Evenementen

De Herdenkingstuin blijft bij Oldenzaalse evenementen zoveel mogelijk een plek waar de rust en stilte op een passende manier worden bewaard. Vanuit die overweging wordt de Herdenkingstuin dan ook niet gebruikt voor ontvangsten en evenementen, tenzij deze aansluiten bij de aard van de tuin. Dit is ter beoordeling aan de gemeente Oldenzaal, die bij twijfelgevallen de stichting Herdenkingstuin hierover zal raadplegen.

Vastgesteld op 11 februari 2020,

Het college van burgemeester en wethouders

de secretaris

de burgemeester